

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av kvarteret Västra Falun, Falun, Dalarna - komplettering

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2023

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2023). *Dendrokronologisk analys av kvarteret Västra Falun, Falun, Dalarna - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2023:23). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

13 Mars 2023

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2023:23
Anton Hansson & Hans Linderson
**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KVARTERET VÄSTRA FALUN,
FALUN, DALARNA - KOMPLETTERING**

Uppdragsgivare: Arkeologerna, Instrumentvägen 19, 126 53 Hägersten (kontaktperson Mathias Bäck, mathias.back@arkeologerna.com)

Område: Falun **Prov nr:** 83501-83504 **Antal sågprov:** 4

Dendrokronologiskt objekt: Stolpe (83501), Dubbelstolpe byggnad (83502), återanvänt väggtimmer strandkant (83503), Stock i strandkant (83504)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr ; kontext	Träd- slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågat dateringsförslag inom parantes)
83501	249:248	Tall	248+~5; 3	Sp 70, Ej W	1656	1660-1680	1660-1670
83502	254:244	Tall	93; 3	Sp 50?, Ej W	1604	1604-1630	
83503	321:315	Tall	82	Sp 45, W	1588	V 1588/89	
83404	322:315	Tall	126	Sp 55?, Nära W	1582	1582-1592	(V 1588/89)

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Virket till prov 83501 har avverkats någon gång **1660-1680**. Provets rundhet tyder på att vankanten är nära, men antalet årsringar i de tre uppmätta radierna varierar vilket gör att spannet för det beräknade fällningsåret ökar. Prov 83502 har en otydlig mängd splintved, men provets kurvatur indikerar att som mest saknas cirka 25 ringar till vankanten. Det tillsammans med den uppskattade splintmängden ger att virket till prov 83502 har avverkats någon gång **1604-1630**.

Virket till prov 83503 och 83504 är från samma kontext och kan ha avverkats vid ett gemensamt tillfälle **vinterhalvåret 1588/89**. För prov 83404 är splintveden otydlig men provets kurvatur tyder på att vankanten ligger som mest 10 år utanför den ytterst uppmätta ringen.

Virket korrelerar högt mot referenskronologier från Dalarna samt Gästrikland och Hälsingland vilket tyder på att virket är hämtat från Dalarnas östra delar, möjligen lokalt till Falun. Det nu analyserade virket korrelerar dock inte särskilt väl mot tidigare analyserat virke från kvarteret (prov 83489-83499).

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.